

עין משפט
גזר מצוה

ג א מיי' פ"א מהלכות שופר הלכה ב סמג עשין מב:
י ב מיי' פ"א מהלכות תענית הלכה ד:
יא ג מיי' פ"א מהלכות שופר הלכה א ופי"י מהלכות שמיטין הלכה א(א)
יז יא(י) ופי"ב מהלכות תפלה הלכה ח:
יב ד מיי' פ"א מהלכות שופר הלכה א סמג עשין מב טו"ע א"ח ס"י תקפו שטיף א:

רבינו הגנאל

פ"י קבען פלוני, גולני פלוני, כדכתיב היקבע אדם אלהים וגו'. פ"י סירוגין, פסקי. חלגולוגות, פירוש פרפחזין. פ"י מהפך במזויה, מסלסל בשעור. פ"י טאטיחאא, מכבר, שמכבדין בו את הבית. פ"י יהבך משואר, [מתנ'] שופר של ר"ה של יעל כו'. א"ר לוי מצוה של ראש השנה ושל יום הכיפורים ודיא היובל בכפופין, ושל ימות השנה כגון תענית בפשוטין. ר' לוי בראש השנה בלבד הוא דאמר כו' יהודה, דתנן ר' יהודה אומר בראש שנה תוקעין בשל זכרים וביובלות בשל יעלים. וקיימא לן כו' לוי בראש שנה ויום הכיפורים. במאי פליגי תנא קמא ור' יהודה, ר' יהודה סבר בראש השנה במאי דכייף איניש טפי עדיף, וביום הכפורים במאי דפשיט איניש דעתיה טפי מעלי. ותנא קמא סבר אדריבה איפכא מסתברא.

כו:

חלוגלוגות. ונפקא מינה לזב צפ"ק דיומא (דף יח.) דאמרין אין מאכילין אותו דברים המביאים לידי טומאה כגון חלוגולוגות: **ש"ך** יע"א פשוט. פירש בקונטרס היה שכן שמה וקורין אותה אשטנצו"ק ובערוך פ"י היא כשזה נקצה וקרן הכשזה

קבען פלניא לא הוה ידע מאי קאמר ליה אתא שאיל בי מדרשא ^(א) (אמר) ליה גזלן אמר לך דכתיב י' היקבע אדם אלהים ^(ב) וגו' א"ל רבא מברניש לרב אשי אי הואי התם הוה אמינא ליה היכי קבעך במאי קבעך ואמאי קבעך וממילא הוה ידעינא ואיהו סבר מילתא דאיסורא קאמר ליה לא הוו ידעי רבנן מאי ^(ג) סירוגין שמעוה לאמתא דבי רבי דחזנתהו רבנן דהוו עיילי פסקי פסקי אמרה להו עד מתי אתם נכנסין סירוגין סירוגין לא הוו ידעי רבנן מאי חלוגלוגות יומא חד שמעוה ^(ד) לאמתא דבי רבי דחזית לההוא גברא דקא מבדר פרפחיניה אמרה ליה עד מתי אתה מפור חלוגלונך לא הוו ידעי רבנן מאי ² סלסלה ותרוממך יומא חד שמעוה לאמתא דבי רבי דהוות אמרה לההוא גברא דהוה קא מהפך בשעריה אמרה ליה עד מתי אתה מסלסל בשערך לא הוו ידעי רבנן מאי ³ וטאטאטיה במטאטא השבד יומא חד שמעוה לאמתא דבי רבי דהוות אמרה לחבירתה שקולי טאטייתא וטאטי ביתא לא הוו ידעי רבנן מאי ⁴ יהשלך על ה' יהבך והוא יכלכלך אמר רבה בר בר חנה יומא חד הוה אולינא בהדי ההוא טייעא הוה דרינא טונא ואמר לי שקול יהביך ושדי אגמלאי: **בתנ"י** שופר של ראש השנה של יע"ל פשוט ופיו מצופה וזהב וישתי חצוצרות מן הצדדין שופר מאריך וחצוצרות מקצרות שמצות היום בשופר ובתעניות בשל זכרים כפופין ופיהן מצופה כסף ושתי חצוצרות באמצע י־שופר מקצר וחצוצרות מאריכות שמצות היום בחצוצרות ^(א) ושוה היובל לר"ה לתקיעה ולברכות רבי יהודה אומר בר"ה תוקעין בשל זכרים וביובלות בשל יעלים: **גמ'** א"ר לוי ימצוה של ר"ה ושל יוה"כ בכפופין ושל כל השנה בפשוטין והתנן שופר של ר"ה של יע"ל פשוט הוא דאמר כי האי תנא דתניא רבי יהודה אומר בר"ה היו תוקעין בשל זכרים כפופין וביובלות בשל יעלים ולימא הלכתא כרבי יהודה אי אמרת הלכתא כר' יהודה הוה אמינא אפילו של יובל גמי כר' יהודה סבירא ליה קא משמע לן במאי קמיפלגי מר סבר בר"ה כמה דכייף איניש דעתיה טפי מעלי וביום הכפורים כמה דפשיט איניש דעתיה

קבען פלניא. גולני פלוני: **כמה קבענו**. המעשר והתרומה אחס קוצעים אותי: **מאי סירוגין**. ששנינו במגילה (דף יח.) קראה סירוגין (סירוגין): **פסקי**. לפרקים **ששנינו** צפ"ק דיומא (דף יח.) קבען פלניא לא הוה ידע מאי קאמר ליה אתא שאיל בי מדרשא ^(א) (אמר) ליה גזלן אמר לך דכתיב י' היקבע אדם אלהים ^(ב) וגו' א"ל רבא מברניש לרב אשי אי הואי התם הוה אמינא ליה היכי קבעך במאי קבעך ואמאי קבעך וממילא הוה ידעינא ואיהו סבר מילתא דאיסורא קאמר ליה לא הוו ידעי רבנן מאי ^(ג) סירוגין שמעוה לאמתא דבי רבי דחזנתהו רבנן דהוו עיילי פסקי פסקי אמרה להו עד מתי אתם נכנסין סירוגין סירוגין לא הוו ידעי רבנן מאי חלוגלוגות יומא חד שמעוה ^(ד) לאמתא דבי רבי דחזית לההוא גברא דקא מבדר פרפחיניה אמרה ליה עד מתי אתה מפור חלוגלונך לא הוו ידעי רבנן מאי ² סלסלה ותרוממך יומא חד שמעוה לאמתא דבי רבי דהוות אמרה לההוא גברא דהוה קא מהפך בשעריה אמרה ליה עד מתי אתה מסלסל בשערך לא הוו ידעי רבנן מאי ³ וטאטאטיה במטאטא השבד יומא חד שמעוה לאמתא דבי רבי דהוות אמרה לחבירתה שקולי טאטייתא וטאטי ביתא לא הוו ידעי רבנן מאי ⁴ יהשלך על ה' יהבך והוא יכלכלך אמר רבה בר בר חנה יומא חד הוה אולינא בהדי ההוא טייעא הוה דרינא טונא ואמר לי שקול יהביך ושדי אגמלאי: **בתנ"י** שופר של ראש השנה של יע"ל פשוט וזהב וישתי חצוצרות מן הצדדין שופר מאריך וחצוצרות מקצרות שמצות היום בשופר ובתעניות בשל זכרים כפופין ופיהן מצופה כסף ושתי חצוצרות באמצע י־שופר מקצר וחצוצרות מאריכות שמצות היום בחצוצרות ^(א) ושוה היובל לר"ה לתקיעה ולברכות רבי יהודה אומר בר"ה תוקעין בשל זכרים וביובלות בשל יעלים: **גמ'** א"ר לוי ימצוה של ר"ה ושל יוה"כ בכפופין ושל כל השנה בפשוטין והתנן שופר של ר"ה של יע"ל פשוט הוא דאמר כי האי תנא דתניא רבי יהודה אומר בר"ה היו תוקעין בשל זכרים כפופין וביובלות בשל יעלים ולימא הלכתא כרבי יהודה אי אמרת הלכתא כר' יהודה הוה אמינא אפילו של יובל גמי כר' יהודה סבירא ליה קא משמע לן במאי קמיפלגי מר סבר בר"ה כמה דכייף איניש דעתיה טפי מעלי וביום הכפורים כמה דפשיט איניש דעתיה

העדה: שוה היוכל לראש השנה **לסקיעה**. בפשוטין ואף על גב דתקיעתו ציוכל לא למפלה ולא לזכרון אלא לסמין שילוח עבדים והשמטת מכירת שדות אפילו הכי דכר"ה צעי למעבדי דגמרין לה לגזירה שוה שציעי שציעי צפ' בתרא (דף לה.): **ולברכות**. דעבי למימר משע ברכות זיוס הכפורים של יובל: ר' יהודה אומר כו'. טעמא מפרש בגמ': **וביובלות בשל יעלים**. וגזירה שוה לא גמיר: **גמ'** ושל כל השנה. של תעניות: **קמ"ל**. בר"ה אית ליה כרבי יהודה אכל ציוכל לית ליה משום גזירה שוה: **כמאי קמיפלגי**. תנא קמא ורבי יהודה: **כמה דכייף איניש**. בתפלתו פניו כבושין לארך טפי עדיף משום והיו השנה לתפלה ולהזכיר עקידת יצחק בא צעינן כפופין ויובלות שהן לקרא דדור צעינן פשוטין וגזירה שוה לית ליה: **כמה דפשיט טפי עדיף**. משום נשא לצבנו אל כפים (איהא ג) הלכך בראש השנה בפשוטין לתפלה הוא ודיוה"כ נמי ^(ב) משום דשווייה בגזירה שוה ובתענית דלכנופיא לא איכפת לן ועבדינן כפופין להכינרא. **ולר'** לוי אית ליה כר' יהודה לתפלה צעינן כפופים וזיוס הכפורים סנינא ליה דשוה היוכל לראש השנה כרצנן הלכך תרווייהו צעינן כפופים: ופיו

דעתיה טפי מעלי ומר סבר בראש השנה כמה דפשיט איניש דעתיה **טפי מעלי** ^(א) ^(ב) ובתעניות כמה דכייף איניש דעתיה **טפי מעלי**: ופיו

ליה לרבי יהודה שוה יוצל לר"ה והא דצעינן שופר בראש השנה לאו משום דילפינן מיוצל אלא כאידך תנא דיליף צפ' בתרא (ג"י שס דף לה.) מדכתיב תקעו בחדש שופר ומיהו ההוא תנא גמי יליף ר"ה מיוצל בגזרה שוה דקאמרין שלש תרועות נאמרו בר"ה ומיימי קרא דוהעברת שופר תרועה דכתיב ציוכל וציוס ולא צלילה גמי יליף מיוצל דקאמר התם והא דאינטיריך ליה קרא דתקעו בחדש שופר משום דיליף גמי ראש השנה ממדבר והוה אמינא דבחצוצרות כמדבר לכך נראה דמודה רבי יהודה דשוה יוצל לר"ה אלא לענין הך מילתא אין שייך להשוותם להיות בשל זכרים בשל ר"ה דטעמא דר"ה מסבא דעלמא דכייף איניש טפי עדיף שהוא יוס הדין ולהזכיר עקידה אכל יוצל דלשלות עבדים ושדות החחרות לצעלים אין לחוש אלא שיהא שם שופר עליו אע"ג דר' לוי גמי משוה להו לענין זה משום גזרה שוה יש לומר דבהא פליגי: בתורה

ראוהו בית דין פרק שלישי ראש השנה

מסורת הש"ס

(א) ז"ל אמר, (ב) [מפרש"י ד"ה כמה קבענו המעשר וכו' נראה דהיה גרסמו בגמ' דמיימי גס סופא דהך קרא ואמרתם כמה קבענו המעשר והתרומה], (ג) [מגילה יח., (ד) [מגילה יח. מ"ז ג.], (ה) [למן כט. ג. [ערבין ג.], (ו) ס"א וכו"ה"ב

תורה אור השלם

- ה'קבע אדם אלהים כי אתם קבעים אתי ואמרתם כפזח קבענוך המעשר והתרומה: מלאכי ג ח
- סלסלה ותרוממך תבבדך כי תחבקנה: משלי ד ח
- וְשָׁמְתִיהָ לְמִוְדֵּשׁ קֶפֶד ואגמי מים וטאטאטיה במטאטא השבד נאם יי צבאות: ישעיהו יד כג
- השלך על יי יהבך ודואו יכלכלך לא ימן לעולם מוט לצדיקי: תהלים נה כג

הגהות הב"ח

(א) גמ' דפשיט איניש דעתיה טפי מעלי וביום הכפורים גמי דגמר גזירה שוה ובתעניות כמה דכייף: (ב) רש"י ד"ה כמה דפשיט כו' ודיוה"כ גמי דשוה הוא משום גזירה שוה ובתעניות כו' כ"ל:

לעזי רש"י

עורקל"י [עלפסי"ר]. רגלה. חלגולה (עש-בר). שטי"ז"ק [אישטיינבו"ק]. עז בר.

מוסף רש"י

לא הוו ידעי רבנן. תלמודי רבינו הקדוש (מגילה יח.). חלוגלוגות. מין ירק הוא וטני כזמה מקומות נמשנה ובצרייתא (שס.). פרפחיניה. פיקקל"י צלע"ז (שס.). מסלסל בשערך. למדנו שהסלול לשון חפוש והיוון (שס.). וטאטאטיה. לשון כינור, אשקונייר צלע"ז (ישעיה יד כג.). טאטייתא. אשקוס"א צלע"ז (מגילה יח.). לתקיעה ולברכות. שהיו גמי אומרים זיוס הכפורים של שנת היוכל מלכות זכרונות שופרות (ערכין ג).